

ประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค*

พิชัย พันภัย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยของการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ และปัจจัยของประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค โดยวิธีการวิจัยเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างทนายความซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 400 คน และเชิงคุณภาพได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย ด้านธุรกิจทั้งของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยของการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค มีความสัมพันธ์กับความเป็นธรรมทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยที่มีประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมในการคุ้มครองผู้บริโภคสูงสุดคือ การที่ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้บริโภคจะได้รับความเป็นธรรมนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การฟ้องคดีได้หรือการเยียวยาความเสียหายที่เป็นการแก้ปัญหาปลายน้ำ แต่ขึ้นอยู่กับความสำนึกของผู้ผลิตโดยถือเสมือนว่าเป็นเพื่อนบ้านคอยระวังป้องกันภัยอันตรายตั้งแต่ต้นน้ำ การฟ้องคดีเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลาและค่าใช้จ่าย อาจได้ค่าเสียหายที่ต่ำ หรืออาจบังคับคดีไม่ได้ แม้ศาลพิพากษาให้ชนะคดีแล้วก็ตาม

คำสำคัญ: การคุ้มครองผู้บริโภค ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ ความเป็นธรรม

* เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีพันธกิจ โครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตการ บริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

** นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการพัฒนา

The Effective Essentials of Consumer Product Liability Law Enforcement*

Pichai Ponpai**

Abstract

The purposes of this research are to study key factors in the enforcement of product liability laws and crucial factors in their enforcement efficiency for consumer protection purposes. This study depends on documentary research and analysis of the quantitative data obtained from groups of lawyers practicing in Greater Bangkok and its perimeter. This includes the qualitative data obtained from key informant contributing specialists. The research finding shows that the enforcement factors which affect consumer protection fairness are relevant to one another statistically and significantly. The most important efficiency factor which affects consumer protection fairness is that manufacturers are fully aware of their product liability. The findings show that consumer protection fairness is not dependent on litigation possibility or damage remedy, which is curative solution. Rather, it depends on the manufacturers' conscientious awareness of their responsibility to be good neighbors and watchful of social harm and danger. Litigation is burdensome, time consuming and incurs considerable expense for both parties. And, significantly, the winning of litigation cases by consumers may result in modest damage award or unenforceable judgment execution.

Key words: Consumer protection; Product liability; Fair

* Part of Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy Program in Development Administration, Suan Sunandha Rajabhat University

** Doctor Student of Philosophy student in Development Administration Program

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในยุคโบราณความเป็นอยู่ของมนุษย์ผูกพันกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติได้อย่างลงตัว แต่เนื่องจากพัฒนาการทางด้านความคิดของมนุษย์เพื่อทำให้โลกดีขึ้น มีความสะดวกสบาย ผาสุกในชีวิตประจำวันได้ก่อให้เกิดการคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ขึ้นมาใช้และบริโภคอย่างมากมาย นับแต่สิ่งประดิษฐ์แบบง่ายๆ ไปจนถึงชนิดที่ซับซ้อน ต้องใช้องค์ความรู้ความสามารถ (State of the Art) และวิทยากรก้าวหน้าขั้นสูง สิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวได้มีการพัฒนาจนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ นำออกสู่สาธารณชนโดยมุ่งประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลัก สาธารณชนจึงอยู่ในฐานะผู้ใช้หรือผู้บริโภคสืบเนื่องกันมา แต่ประโยชน์กับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้และการบริโภคเป็นสิ่งที่คู่กันเสมอ การป้องกันอันตรายจากการบริโภคนอกเหนือจากจิตสำนึกของผู้ผลิตที่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น และความระมัดระวังในการผลิตผลิตภัณฑ์ให้ปลอดภัยอย่างดีที่สุดแล้ว มาตรการทางกฎหมายก็เป็นสิ่งสำคัญ ที่ควบคุมความสมดุลระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้ การบริโภคผลิตภัณฑ์ ทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (Absolute Liability Theory) หรือที่นักกฎหมายรู้จักกันทั่วไปว่า ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability Theory) (Emanuel, 1984; Harper, 1940) มีหลักการว่า เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น ต้องมีการชดเชยและเยียวยา (Prosser, 1971) การที่บุคคลใดได้เสี่ยงภัยที่จะทำอะไรลงไป บุคคลนั้นก็ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น อันเป็นความรับผิดเคร่งครัด ไม่ว่าจะทำโดยเจตนาหรือประมาท

เลินเล่อก็ตาม หลักการดังกล่าวเป็นการมองในแง่ของการคุ้มครองผู้เสียหายหรือโจทก์ (Plaintiff Point of View) (Clerk, & Lindsell, 1982)

อย่างไรก็ตามมีทฤษฎีกฎหมายที่ขัดแย้งกับทฤษฎีนี้ก็คือ ทฤษฎีเงื่อนไข หรือทฤษฎีความรับผิดในผลการกระทำผิด (Fault Theory, No Liability without Fault หรือ Liability as a Result of Fault, Fault Based Liability) (Prosser, 1971) ทฤษฎีดังกล่าวเป็นการมองในแง่ของผู้ถูกฟ้องหรือจำเลย (Defendant Point of View) (Clerk & Lindsell, 1982) โดยมีหลักการคิดตามเงื่อนไขที่ว่า ถ้าไม่กระทำผลไม่เกิด เมื่อทำผลจึงเกิด ความรับผิดตามทฤษฎีนี้เป็นการรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลการกระทำโดยตรงของฝ่ายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ถ้าไม่ได้ทำก็ไม่ต้องรับผิด

ความรับผิดตามทฤษฎีเงื่อนไข ได้นำมาปรับใช้ในทางละเมิดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อย่างกว้างขวาง (Owen, Montgomery & Keeton, 1997) แต่ทฤษฎีนี้ไม่สอดคล้องต่อการเยียวยาแก้ไขในทางกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ เพราะไม่อาจคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างเต็มที่ (Emanuel, 1984) นักกฎหมายจึงได้นำหลักทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด มาเป็นหลักในการปรับใช้กับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคโดยตรง (Larson, 2003) ทั้งนี้เป็นความพยายามของนักกฎหมายในการนำหลักคิดทางกฎหมายที่มีอยู่มาเพื่อปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางสังคม ป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์

อันตรายหรือไม่ปลอดภัยแพร่กระจายสู่ผู้บริโภค โดยถือว่าการแพร่กระจายความเสียหายไปสู่ส่วนรวม (Clerk & Lindsell, 1982)

การคุ้มครองผู้บริโภค เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีความควบคู่กันไปกับการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ (Morrow, 1994) การมีกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์บังคับใช้ จะสร้างความเป็นธรรมในสังคมนระหว่างคนจนกับคนรวย คนที่อ่อนแอกับคนที่แข็งแรงกว่า คนที่มีความรู้ฉลาดกับคนที่ด้อยการศึกษา หรือประเทศที่ยากจนกว่ากับประเทศที่ร่ำรวยกว่า ประเทศที่มีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับประเทศที่ยังไม่พัฒนา (Lee, 2005)

กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์เป็นหลักการและอาวุธสำคัญอันมีประสิทธิภาพของผู้บริโภค เพื่อนำมาต่อสู้กับผู้ผลิตที่ผลิตผลิตภัณฑ์อันตรายหรือบกพร่อง ในส่วนผู้ผลิตต่างกลัวว่าจะถูกฟ้องจึงพยายามหาวิธีจำกัดสิทธิการดำเนินคดีของผู้บริโภค (Monheit, Silverman & Fodera, 2001) หรือจำกัดความรับผิดของผู้ผลิตให้น้อยลงมากที่สุด ต่างคัดค้านแนวความคิดนี้ เหตุผลหลักๆ ที่คัดค้านคือ เรื่องของการฟ้องคดีของผู้บริโภคที่มีจำนวนมหาศาลจะเกิดขึ้นมากจนแน่นศาล เหมือนเชื้อโรคที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังที่เกิดขึ้นในสังคมคนอเมริกันที่มีการฟ้องคดีมาก ทำให้ผู้ผลิตต้องปิดธุรกิจลง การฟ้องคดีเช่นนี้เรียกว่าฟ้องคดีในรูปแบบของคนอเมริกัน (American style law suit) หรือ Americanization (Pliszka, & Butler, 2006)

จากการทบทวนวรรณกรรมค้นพบแนวความคิดว่า กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญคือ ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมผู้บริโภคสามารถฟ้องร้องคดีโดยตรงได้ ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาในความเสียหาย และการที่ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดในผลิตภัณฑ์ การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยคือ ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคมีเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นดังนี้คือ

- (1) เพื่อศึกษาปัจจัยของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค
- (2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

ขอบเขตการศึกษา

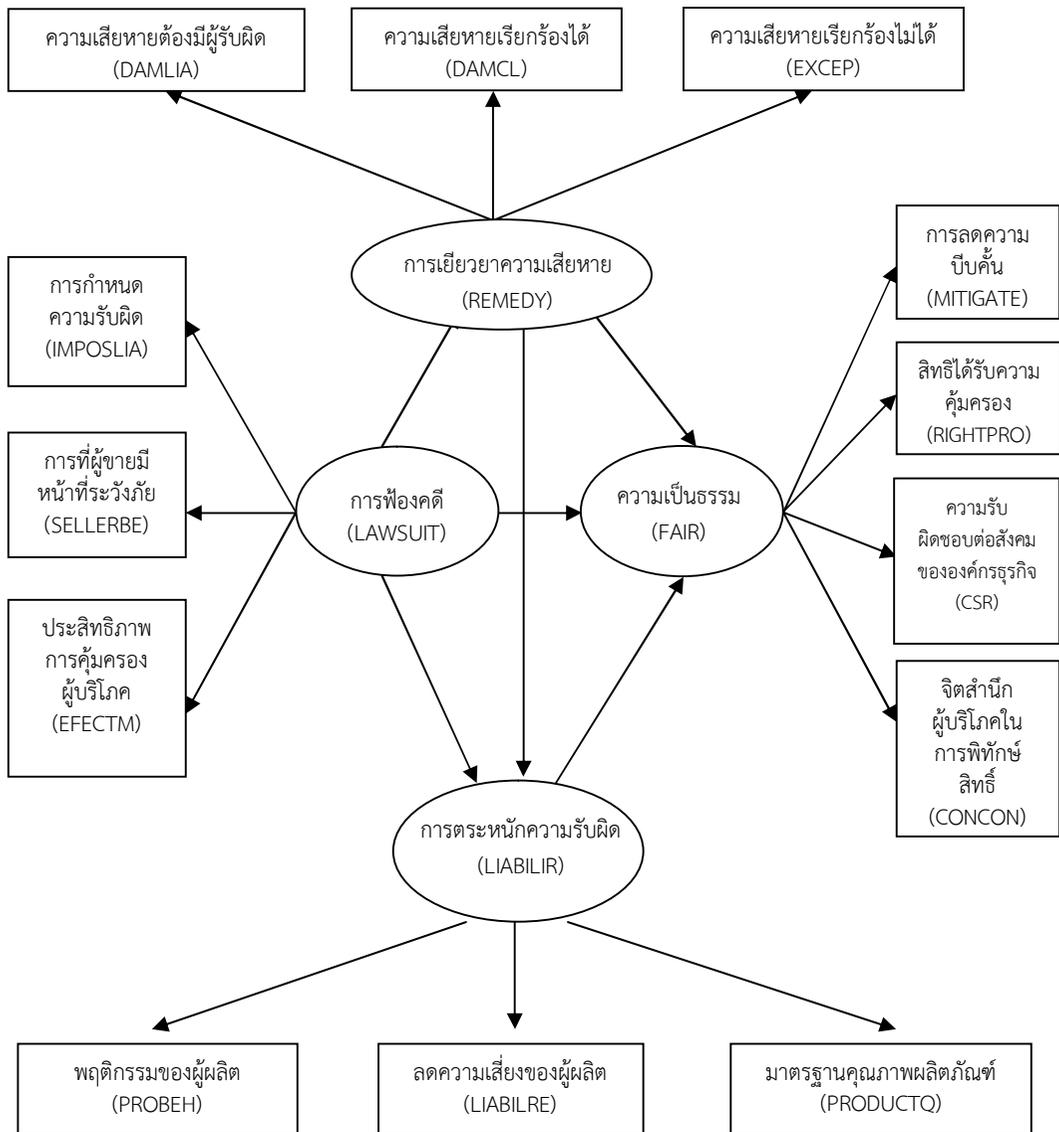
การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะหลักเกณฑ์ วิธีการ กระบวนการทางกฎหมายและความเป็นธรรมของกฎหมายที่มีผลต่อการคุ้มครองผู้บริโภค เฉพาะเรื่องของความรับผิดในผลิตภัณฑ์เท่านั้น ไม่ได้ก้าวล่วงถึงการร่าง การบัญญัติถ้อยคำ สำนวน และการตีความในพระราชบัญญัติความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่เป็นกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ที่บังคับใช้อยู่ สำหรับ

ประชากรเป้าหมาย จะเป็นนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตศาลที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (จังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี)

กรอบแนวความคิดและสมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรมได้กรอบแนวความคิดโดยผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ และตั้งสมมติฐานการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความเหมาะสมของกรอบแนวคิด สามารถเขียนเป็นสมการที่จะทดสอบได้ดังต่อไปนี้

(1) การที่ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม ขึ้นอยู่กับ (ก) การที่ผู้บริโภคฟ้องคดีได้โดยตรง (ข) การที่ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาความเสียหาย และ (ค) การทำให้ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ เขียนเป็นสมการโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการได้ดังนี้

$$FAIR = f (LAWSUIT, REMEDY, LIABILR).....(1)$$

(2) การทำให้ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ ขึ้นอยู่กับการที่ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาค่าเสียหาย ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้โดยตรง เขียนเป็นสมการโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการได้ดังนี้

$$LIABILR = f (REMEDY, LAWSUIT).....(2)$$

(3) การที่ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาความเสียหาย ขึ้นอยู่กับการที่ผู้บริโภคฟ้องคดีได้โดยตรง เขียนเป็นสมการโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการได้ดังนี้

$$REMEDY = f (LAWSUIT).....(3)$$

ระเบียบวิธีวิจัย

แนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังที่ปรากฏในกรอบแนวความคิดการวิจัย มีการแบ่งคำถามเป็นหมวดหมู่โดยมีทั้งข้อคำถามเชิงจิตวิสัยที่เป็นการวัดทางด้านความคิดเห็น และวัดถ้อยคำที่เป็นการวัดในพฤติกรรมจริง สำหรับส่วนที่เป็นคำถามได้

ใช้เกณฑ์การประเมินคะแนนคือให้คะแนนตั้งแต่ 0 - 10 และการวัดแบบจัดอันดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงข้อคิดเห็นต่างๆ จากประชากรตัวอย่าง โดยได้มีการทดสอบความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ของตัวแปรที่เป็นมาตรวัดความถูกต้องเชื่อถือของมาตรวัด ใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายในของครอนบาค อัลฟา (Cronbach's Alpha) ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลนำไปสู่การวิเคราะห์ทางสถิติ ในลำดับต่อไป ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ทนายความที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 22,129 คน และปริมณฑล (นนทบุรี 3,456 คน ปทุมธานี 1,177 คน สมุทรปราการ 980 คน รวม 5,613 คน) รวมทั้งสิ้น 27,742 คน (สภาทนายความ, 2554) โดยหน่วยวิเคราะห์ได้แก่ทนายความ

หน่วยสุ่ม ได้แก่ศาลที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 ศาล ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นที่มีขอบเขตอำนาจในการรับพิจารณาคดี และศาลในเขตปริมณฑล จำนวน 6 ศาล ในพื้นที่ 3 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี เนื่องจากทนายความที่ทำหน้าที่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีประชาชนที่เป็นผู้บริโภคอาศัยอยู่หนาแน่น โอกาสที่จะเข้ามาเกี่ยวพันกับการฟ้องคดีทางแพ่งที่เป็นคดีธุรกิจมีมากกว่าในจังหวัดอื่นๆ และอยู่ในฐานะเป็นผู้บริโภคด้วย อันเป็นสมบัติของประชากรที่ต้องการจะเก็บข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการเลือกแบบ กำหนดโควตา (Quota Sampling) ของ หน่วยงานที่ไปศาลและอยู่ตามพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้แล้วข้างต้น เก็บข้อมูลจากหน่วยงาน ศาลละ 25 ราย จาก 16 ศาล รวมทั้งสิ้น 400 ราย โดยการเลือกแบบบังเอิญ ตามที่พบ (Accidental) จนครบจำนวนตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจาะลึก การศึกษาในเอกสาร ตัวยกกฎหมาย เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทาง กฎหมาย เรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเอกสาร (Documents) มีรายละเอียดสารบัญญัติและ สารบัญญัติทางกฎหมายของหลักความรับผิดใน

ผลิตภัณฑ์ ตามหลักแห่งความเป็นธรรม เพื่อการ บังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

การสอบถามความเห็นด้วยการสัมภาษณ์ เจาะลึก (In-depth Interview) ตามแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เลือกผู้ให้ข้อมูลหรือ Key Informant ในการ สัมภาษณ์ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เป็นผู้มี วิชาชีพทางกฎหมาย มีส่วนเกี่ยวข้องในการ บังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย หน่วยงาน นักวิชาการทาง นิติศาสตร์ ผู้พิพากษา องค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ผู้ผลิต ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตรวม ทั้งหมด 10 ราย แล้วนำมาใช้ในการวิเคราะห์ บังคับใช้กฎหมายตามกรอบแนวคิด

ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตร วัดปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปรประจักษ์ ตัวแปรแฝงแต่ละตัว

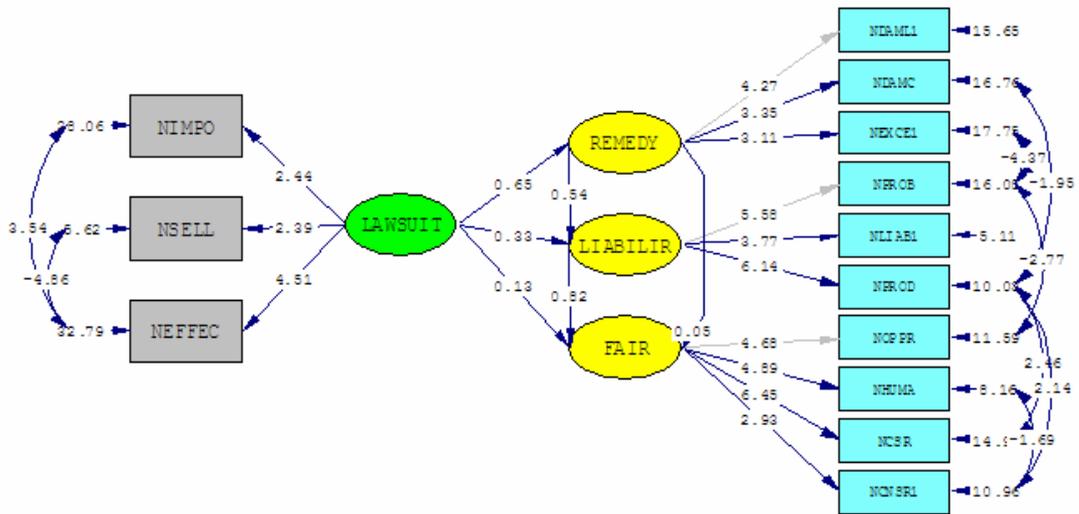
ตัวแปรแฝง	ตัวแปรประจักษ์	ค่าความเชื่อถือได้
การฟ้องคดี (LAWSUIT)	การกำหนดความรับผิด (IMPOSLIA)	.7491
	การที่ผู้ขายมีหน้าที่ระมัดระวัง (SELLERBE)	.6313
	ประสิทธิภาพการคุ้มครองผู้บริโภค (EFFECTM)	.6393
		.8051
การเยียวยาความเสียหาย (REMEDY)	ความเสียหายต้องมีผู้รับผิด (DAMLIA)	.8043
	ความเสียหายเรียกร้องได้ (DAMCL)	.6256
	ความเสียหายเรียกร้องไม่ได้ (EXCEP)	.6594
การตระหนักความรับผิด (LIABILIR)		.7235
	พฤติกรรมของผู้ผลิต (PROBEH)	.9504
	ลดความเสี่ยงของผู้ผลิต (LIABILRE)	.9205
ความเป็นธรรม (FAIR)	มาตรฐานคุณภาพผลิตภัณฑ์ (PRODUCTQ)	.9025
		.8904
		.9295
การลดความบีบคั้น (MITIGATE)	สิทธิได้รับความคุ้มครอง (RIGHTPRO)	.7802
	ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ (CSR)	.8490
	จิตสำนึกผู้บริโภคในการพิทักษ์สิทธิ (CONCON)	.8724
		.8412

**ผลการวิเคราะห์ที่อยู่ในรูปของเส้นทาง
ความสัมพันธ์**

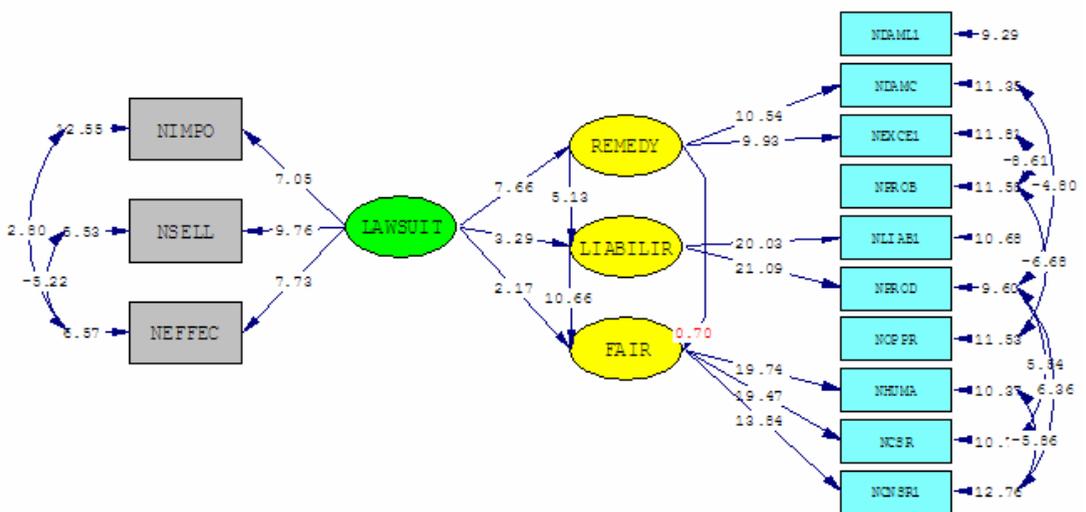
(ภาพที่ 2) และผลการวิเคราะห์ในลักษณะของค่า
นัยสำคัญ (t-value) (ภาพที่ 3)

ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพของแบบจำลองที่ได้
จากการวิเคราะห์สมการมาตรวัดในลักษณะของ
ค่าปรับมาตรฐาน (standardized solution)

Chi-Square=97.72, df=51, P-value=0.00009, RMSEA=0.048

ภาพที่ 2 ค่าปรับมาตรฐานของความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

Chi-Square=97.72, df=51, P-value=0.00009, RMSEA=0.048

ภาพที่ 3 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (t-value) ของสมการมาตรวัด

ตารางที่ 2 ดัชนีวัดความเข้ากันได้ดีของแบบจำลองในภาพรวม

สิ่งที่ควรพิจารณา	ค่าที่ใช้เป็นเกณฑ์	การวิเคราะห์ครั้งแรก	หลังการปรับปรุงโมเดล
RMSEA	ต่ำกว่า 0.05	0.071	0.048
RMR	ต่ำกว่า 0.05	1.36	0.027
GFI	มากกว่า 0.90	0.94	0.97
AGFI	มากกว่า 0.90	0.90	0.93
PGFI	มากกว่า 0.50	0.61	0.51
CN	มากกว่า 200	189.20	312.98

ตารางที่ 3 ผลรวมของอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการได้รับความเป็นธรรมของผู้บริโภค

ตัวแปรแฝงภายใน	ทิศทางอิทธิพล	ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรแฝงภายใน	
		การฟ้องคดี (LAWSUIT)	การเยียวยาความเสียหาย (REMEDY)	การตระหนักความรับผิดชอบ (LIABILIR)
การเยียวยาความเสียหาย (REMEDY)	ทางตรง	0.65		
	ทางอ้อม	-		
	ผลรวม	0.65		
การตระหนักความรับผิดชอบ (LIABILIR)	ทางตรง	0.33	0.54	
	ทางอ้อม	0.35	-	
	ผลรวม	0.68	0.54	
ความเป็นธรรม (FAIR)	ทางตรง	0.13	-	0.82
	ทางอ้อม	0.56	0.44	-
	ผลรวม	0.69	0.44	0.82

สรุปข้อค้นพบ

การนำกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์มาบังคับใช้ ก็เพื่อสร้างความสมดุลในทางกฎหมายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีอยู่ ไม่ครอบคลุมช่วยเหลือหรือก่อให้เกิดความเป็นธรรมที่สมดุลได้ กฎหมายในเรื่องละเมิดที่ใกล้เคียงในการนำมาบังคับใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคยังไม่เพียงพอ กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์เป็นการต่อยอดการคุ้มครองผู้บริโภคในทางละเมิดที่มีอยู่แล้ว การบังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์มุ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วยความเป็นธรรมโดยผู้เสียหายสามารถฟ้องผู้ผลิตได้โดยตรง ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหาย ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบ

ผลจากการวิจัยพบว่า การที่ผู้ผลิตตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคสูงสุด โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือ ทำให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคมากขึ้น ลดความเสี่ยงต่อความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ให้น้อยลง ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพมากขึ้น เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคตั้งแต่ต้นน้ำเสมือนผู้ผลิตเป็นเพื่อนบ้านที่ติดอysterวัง ภัยให้ ส่วนการฟ้องคดีหรือการได้รับการเยียวยาความเสียหาย เป็นการคุ้มครองปลายน้ำ ซึ่งเมื่อฟ้องคดีแล้วก็ไม่แน่นอนว่าจะได้มากน้อยเพียงใด หรืออาจไม่สามารถบังคับคดีได้เลยแม้จะชนะคดีแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

(1) เจ้าหน้าที่ของรัฐคือกลไกหลักในการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้นรัฐต้องให้ความสำคัญในการกำหนดเป็นนโยบายอันดับแรก โดยส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมการผลิตและติดตามการบังคับใช้ให้เคร่งครัด ทัวถึงขณะเดียวกันก็พัฒนาปรับปรุงแนวทางการให้ความช่วยเหลือ บริการผู้บริโภคที่สะดวกรวดเร็ว ไม่ยึดติดกับความเป็นหน่วยราชการในการที่จะเข้าถึงประชาชนที่เป็นผู้บริโภค

(2) ผู้ผลิตและผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิต ต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ควบคุมไปกับการสร้างผลกำไรให้กับองค์กร ปรับปรุงพฤติกรรมและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดไว้ หรือมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่มีอยู่ตามกฎหมาย มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยความสมัครใจ

(3) ผู้บริโภคต้องให้ความสำคัญในการรับรู้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เป็นสิ่งที่ต้องตระหนัก และเห็นความสำคัญ ไม่ว่าจะปัญหาเล็กน้อยสำหรับตนเอง เป็นความเสียหายไม่มาก การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย เป็นสิ่งที่ผู้บริโภคต้องสนใจนึกถึงเสมอ

(4) เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องบังคับใช้กฎหมายและทำหน้าที่ตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ตุลาการ ทนายความ ต้องมีความเข้าใจถึงแนวความคิดทางสังคม ที่เป็นความคาดหวังของการบังคับใช้กฎหมายอย่างลึกซึ้ง มีมุมมองในทางสังคมมากขึ้น ไม่ยึดติด

กรอบของหลักนิติศาสตร์มากเกินไป ยึดหลัก ผู้บริโภคต้องได้รับความคุ้มครอง และได้รับการ ป้องกันอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่อาจ เกิดขึ้นในอนาคต

(5) ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ ต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ซึ่ง ถือว่ามีส่วนสำคัญในการพิสูจน์ความบกพร่อง ของผลิตภัณฑ์ การจัดตั้งหน่วยงานหรือมี ผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์เอกชนที่ได้ มาตรฐานเพื่อช่วยเหลือผู้บริโภค เป็นที่ยอมรับ ของสังคมและกระบวนการยุติธรรม

ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

(1) นักวิจัยทางกฎหมาย ต้องทำ วิจัยค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเกี่ยวพันทาง กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์กับความ รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

(2) นักวิจัยทางกฎหมาย ต้องทำการ วิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของรัฐ ในการ กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อเน้นความสำคัญของการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่เป็นสารบัญญัติ ของกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ให้ ครบถ้วนเป็นสากล และแนวทางในการบังคับใช้ กฎหมายให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ของการ

เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่าง รวดเร็ว

(3) นักวิจัยทางกฎหมาย ต้องทำการ วิจัยเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานภาครัฐ กระบวนการ ยุติธรรม ที่ประกอบไปด้วยผู้พิพากษา นัก กฎหมาย เรื่องทัศนคติที่มีต่อกฎหมายความรับ ผิดในผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตีความ กฎหมาย การเยียวยาความเสียหาย ว่าควรมี ทิศทางใด เพราะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ คุ้มครองส่วนบุคคล คุ้มครองสาธารณสุข และมี ผลต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนโดยตรง

(4) นักกฎหมายต้องทำวิจัยค้นคว้า เฉพาะทาง เฉพาะแต่ละผลิตภัณฑ์ เพื่อให้เกิด ความชำนาญ รู้ลึกถึงอันตราย การเยียวยา ป้องกันเหตุไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก เพื่อเป็นแนวทาง ในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค ก่อให้เกิด ความเป็นธรรมในการบังคับใช้กฎหมายมากที่สุด

(5) นักกฎหมายต้องศึกษาและวิจัย เกี่ยวกับกฎหมายในลักษณะ การป้องกัน (preventive law) เพื่อเป็นส่วนเสริมการ คุ้มครองผู้บริโภคให้มีความปลอดภัยมากขึ้น โดย ไม่คิดหวังพึ่งกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์ เพียงอย่างเดียว